

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 112/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Daliborom Kuciaňom, advokátom, Žilinská cesta 130, Piešťany, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-9C/263/2011 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-9C/263/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Trnava **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. PN-9C/263/2011 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému v sume po **2 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **1 084,67 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PN-9C/263/2011. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiadajú o priznanie finančného zadostučinenia vo výške po 3 000 eur každému z nich a o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobcovia sa žalobou doručenou Okresnému súdu Piešťany 4. novembra 2011 proti sťažovateľom ako žalovaným domáhali, aby na vlastné náklady odstránili krytý prístrešok pevne spojený so zemou železnou konštrukciou a postavený na parcele vo vlastníctve žalobcov, ďalej aby na vlastné náklady uviedli do pôvodného stavu múrik predzáhradky rodinného domu sťažovateľov, a náhrady trov konania.

3. Okresný súd Piešťany rozsudkom č. k. 9C/263/2011-615 z 15. augusta 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že sťažovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne odstrániť časť krytého prístrešku pevne spojeného so zemou, a to v časti, ktorá je postavená a presahuje do parcely vo vlastníctve žalobcov. Vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcov zaviazal sťažovateľom uhradiť náhradu trov konania v rozsahu 1/3.

4. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 9Co/35/2019-844 z 25. februára 2020 rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku I potvrdil a ostatné výroky zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Piešťany na ďalšie konanie. Konanie je od 1. júna 2023 vedené na okresnom súde a do podania ústavnej sťažnosti v ňom nebolo meritórne rozhodnuté.

5. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 112/2024-10 z 28. februára 2024 bola ústavná sťažnosť sťažovateľov prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti zrekapitulovali doterajší priebeh napadnutého konania, pričom v podstatnom uviedli, že zbytočné prieťahy boli spôsobené nečinnosťou, ako aj neefektívnym postupom Okresného súdu Piešťany (v súčasnosti okresného súdu ako jeho právneho nástupcu). Okresný súd Piešťany bol v konaní nečinný v období od 15. novembra 2011 do 16. septembra 2013. Za neefektívny postup považujú sťažovatelia postup konajúceho súdu v súvislosti s ustanovením znalca z odboru geodézie, ktorý od doručenia návrhu sťažovateľov 9. júla 2014 trval až do 19. februára 2016, keď okresný súd uznesením ustanovil znalca, pričom v uvedenom období nevykonával žiadne procesné úkony. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom 15. augusta 2018, proti ktorému podali odvolanie obe sporové strany. Po odvolacom konaní a vrátení veci Okresný súd Piešťany 30. marca 2020 nariadil pojednávanie na 16. november 2020. Následne uznesením z 24. marca 2021 ustanovil znalca z odboru stavebníctva a po predložení znaleckého posudku 27. októbra 2021 uskutočnil pojednávania 13. decembra 2021 a 11. apríla 2022. Ďalšie pojednávania nariadené na 6. jún 2022 a 2. marec 2023 sa neuskutočnili z dôvodov na strane súdu, ktorý bol vo veci nečinný.

7. Je zrejmé, že od začatia napadnutého konania uplynulo už 12 rokov, pričom od vrátenia veci krajským súdom do dňa podania ústavnej sťažnosti uplynuli takmer 4 roky. Skutočnosť, že vo veci nebolo právoplatne rozhodnuté, sťažovatelia považujú z ústavnoprávneho hľadiska za neakceptovateľný a ústavne neudržateľný stav.

8. Sťažovatelia považujú predmet napadnutého konania za štandardnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov, pričom boli a sú plne súčinní, dĺžku napadnutého konania svojím správaním žiadnym spôsobom negatívne neovplyvňovali a ani neovplyvnili, hoci sú žalovanými, ktorí rovnako ako žalobcovia sú si v konaní rovní. Neodôvodnené prietahy okresného súdu, ktorými sa napadnuté konanie nezmyselne predĺžilo a predlžuje, viedli k porušeniu označených práv sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania. Podľa jeho názoru vec síce nie je po právnej stránke zložitá, avšak je zložitá po vecnej stránke, keďže tvrdenia strán sporu sú vo vzájomnom rozpore, pričom sú preukázateľné výlučne a len na základe využitia odborných znalostí, teda prostredníctvom znalcov a znaleckých posudkov. V konaní boli dosiaľ ustanovení viacerí znalci a aj z toho dôvodu došlo a dochádza k výraznému spomaleniu postupu v konaní. Vec bola od jej nápadu dosiaľ pridelená z objektívnych dôvodov už štvrtému sudcovi, pričom spis je mimoriadne obsiahly, čo si vždy vyžaduje dlhší čas na preštudovanie veci a až následne je možné vykonať relevantný úkon.

10. Podľa názoru predsedu okresného súdu z pripojeného prehľadu úkonov je zrejmé, že súd vo veci konal bez výrazne dlhých období nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti. Súd postupoval v zmysle príslušných procesných predpisov, jednotlivé úkony vykonával a vykonáva v primeraných lehotách. S poukazom na uvedené navrhol, aby ústavný súd nevydal požadovaný nález. Nie je rovnako potrebné, aby ústavný súd vydával príkaz konať, keďže tento bol vydaný v náleze č. k. IV. ÚS 571/2023-36 z 9. januára 2024. Výšku požadovaného finančného zadost'učinenia považuje predseda okresného súdu za neprimerane vysokú.

III.2. Replika sťažovateľov:

11. Vzhľadom na obsah spisu a vyjadrenie okresného súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľov na zaujatie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

15. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe žalobcov proti sťažovateľom (susedom) o ochrane vlastníckeho práva (odstránenie krytého prístrešku postaveného na pozemku žalobcov, uvedenie izolačného múrika rodinného domu žalobcov a múrika predzáhradky žalobcov do pôvodného stavu). Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Z pohľadu ústavného súdu však je možné priznať určitú mieru skutkovej zložitosti napadnutého konania, ktorá vyplýva najmä z potreby preukazovania skutkových tvrdení prostredníctvom opakovaných znaleckých posudkov a odborných vyjadrení, ako aj rozsiahlosti súdneho spisu. V dôsledku tohto faktora došlo objektívne k predĺženiu napadnutého konania, avšak s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania nie je ani táto okolnosť spôsobilá sama osebe v plnej miere ospravedlniť vznik a existenciu prietáhov v konaní, ktoré nie je právoplatne skončené ani po viac ako 12 rokoch od jeho začiatku.

18. Pri hodnotení správania sťažovateľov ústavný súd po preskúmaní súdneho spisu konštatuje, že správanie sťažovateľov, resp. ich procesná aktivita nemali vplyv na dĺžku napadnutého konania.

19. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd poukazuje na to, že už nálezom sp. zn. IV. ÚS 571/2023 zo 9. januára 2024 konštatoval existenciu

zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní a porušenie práv žalobcov. V napadnutom konaní nebolo ani takmer po troch mesiacoch od vydania uvedeného nálezu meritórne rozhodnuté, ústavný súd preto v plnom rozsahu odkazuje na skutkové a právne závery v ňom uvedené, ktoré sú relevantné aj pre rozhodovanie o aktuálne prejednávanej ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľov (žalovaných v napadnutom konaní).

20. Ústavný súd identifikoval obdobie nečinnosti okresného súdu už v úvodnej fáze, keď vyzval žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku až po viac ako ročnej nečinnosti od doručenia žaloby (t. j. obdobie od 4. novembra 2011 do 14. januára 2013). Postup okresného súdu bol rovnako ovplyvnený aj jeho neefektívnou činnosťou, keď ustanovil znalca z odboru geodézie až po vyše roku a pol od doručenia žiadosti žalobcov o jeho ustanovenie. Okresný súd pritom v danom období, t. j. od 9. júla 2014 (doručenie návrhu na ustanovenie znalca) do 19. februára 2016, keď okresný súd uznesením znalca ustanovil, nevykonával žiadne iné procesné úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu v danej veci. Následne bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom z 15. augusta 2018, proti ktorému podali odvolanie obe procesné strany. Obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde (od 12. februára 2019 do 30. marca 2020), nemožno pričítať na vrub nečinnosti alebo neefektívnemu postupu okresného súdu, a to aj napriek tomu, že krajský súd rozsudok okresného súdu čiastočne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

21. Po odvolacom konaní a vrátení veci okresný súd uskutočnil pojednávanie 16. novembra 2020 a uznesením z 24. marca 2021 ustanovil znalca z odboru stavebníctva. Po predložení znaleckého posudku 27. októbra 2021 okresný súd uskutočnil pojednávanie 13. decembra 2021 a následne 11. apríla 2022. Ďalšie pojednávania, ktoré boli nariadené na 6. jún 2022 a 2. marec 2023, sa neuskutočnili z dôvodov na strane súdu. V nasledujúcom období bol okresný súd nečinný. Až 14. novembra 2023 súd nariadil ďalší termín pojednávania na 14. marec 2024. Uvedený termín bol však odročený na žiadosť právneho zástupcu s'ťažovateľov a nový termín je nariadený na 16. máj 2024.

22. Ústavný súd súhlasí s predsedom okresného súdu, že na včasnosť vybavenia veci mala evidentne negatívny dopad aj opakovaná zmena zákonného sudcu (v súčasnosti je vec pridelená štvrtému zákonnému sudcovi, pozn.). Ústavný súd však vo svojej rozhodovacej činnosti ustálené judikuje, že opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa, prirodzene, musí s vecou oboznámiť, však štát nezbavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (II. ÚS 444/2014, III. ÚS 179/2022).

23. S poukazom na obdobia nečinnosti, nie dostatočne efektívnej činnosti okresného súdu, ako aj na celkovú dĺžku napadnutého konania ústavný súd dospel k záveru, že priet'ahy v napadnutom konaní boli v rozhodujúcej miere spôsobené práve postupom okresného súdu, ktorý dosiaľ vo veci vydal jedno meritórne rozhodnutie, ktoré bolo odvolacím súdom potvrdené len čiastočne. Po zhodnotení všetkých okolností tak ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie trpí priet'ahmi, ktoré idú primárne na vrub postupu okresného súdu, ktorý nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd preto rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté, ústavný súd zároveň opakovane prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

25. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva. Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci, rovnako ako v predchádzajúcom náleze sp. zn. IV. ÚS 571/2023, za primerané priznať sťažovateľom finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 eur pre každého, ktoré im je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v sume 1 084,67 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2024 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje pri dvoch sťažovateľoch sumu 1 084,67 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu